

گروه آموزشی هنر اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته هنر اسلامی

عنوان:

پژوهشی در کاشی های مزین به اسماء الحسنی در مساجد جامع ایران

استاد راهنما:

دکتر امیرحسین چیت سازیان

استاد مشاور:

دکتر عباس اکبری

دانشجو:

مهدی رجائی

واژه های کلیدی:

سفال، کاشی های مساجد اسماء الحسنی، خط، هنر اسلامی ایران

چکیده:

هنر کاشی کاری سنتی ایران با دو شیوه معرق و هفت رنگ همچنان کالبد بی جان بناها را روح می بخشد. روحی که در پیچ و تاب اسلیمی ها و در زمینه های زیبای فیروزه ای با حضور اسماء الحسنی عظیم تر و لطیف تر می گردد و اگر به قول سهراب سپهری چشم را بشوریم و جوردیگر دیدن را بیاموزیم آنگاه این سوالات ذهنمان را مشغول می کند که آیا نقش اسماء الحسنی بر زمینه کاشی ها تنها یک نگاره است؟ آیا این اساس صرفاً پرکننده سطوح بناها هستند؟ یا اینکه با هدف اثر معنوی و متخلق شدن به نام های حضرت حق از راه دیدن و اندیشیدن به آنها کار شده باشند؟ و سوالات بی شماری از این دست که برای پاسخ دادن به آنها قبل از هر چیز نیازمند به معرفت فردی هستیم. در این پژوهش با در نظر گرفتن اهمیت و نقش مهمی که اسماء الحسنی بر سطوح کاشی کاری های دوره اسلامی داشته اند با استفاده از روش میدانی و کتابخانه ای، به بررسی و معرفی نام های خداوند و چرایی استفاده از آنها در کاشی های مساجد پرداخته شده است. در بخش عملی نیز سعی شده تا ضمن برداشتی نو از خط کوفی نام های خداوند به شورت حجم های سه بعدی با استفاده از روش اسلب اجرا و ارائه گردند. بدون شک استفاده از اسماء الحسنی در کاشی کاری ها، کارکردهای مختلف هنری، اجتماعی و فرهنگی دارد که از جمله جنبه های تزئینی و معنوی آن محسوس تر از سایر موارد است. همچنین ذکر لسانی نام ها می تواند رسیدن به قرب الهی و خداگونه شدن انسان را زمینه سازی نماید. مهمترین نتیجه پژوهش حاضر نیز همین مساله است که با حضور این نام ها علاوه بر ایجاد فضایی زیبا و دلنشین، ذکر نام های خداوند متعال و درونی سازی آنها برای مخاطبان مورد توجه قرار گیرد.